

maatschappijwetenschappen

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 3.21, 3.24 en 3.25 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 3.21 t/m 3.25 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020 van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommiteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommiteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Als het antwoord op een andere manier is gegeven, maar onomstotelijk vaststaat dat het juist is, dan moet dit antwoord ook goed gerekend worden. Voor het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB1 *T.a.v. de status van het correctievoorschrift:*

Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

NB2 *T.a.v. het verkeer tussen examiner en gecommiteerde (eerste en tweede corrector):*
Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten. Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 *T.a.v. aanvullingen op het correctievoorschrift:*
Er zijn twee redenen voor een aanvulling op het correctievoorschrift: verduidelijking en een fout.

Verduidelijking

Het correctievoorschrift is vóór de afname opgesteld. Na de afname blijkt pas welke antwoorden kandidaten geven. Vragen en reacties die via het Examenloket bij de Toets- en Examenlijn binnenkomen, kunnen duidelijk maken dat het correctievoorschrift niet voldoende recht doet aan door kandidaten gegeven antwoorden. Een aanvulling op het correctievoorschrift kan dan alsnog duidelijkheid bieden.

Een fout

Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een fout bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.

Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt door middel van een mailing vanuit Examenblad.nl bekendgemaakt. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

- Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
en/of
- Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden Wolf-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Dit laatste gebeurt alleen als de aanvulling luidt dat voor een vraag alle scorepunten moeten worden toegekend.

Als een onvolkomenheid op een dusdanig laat tijdstip geconstateerd wordt dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt, houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen zijn geen vakspecifieke regels vastgesteld.

NB Bij veel vragen kent het correctievoorschrift twee onderdelen: 'een juist antwoord bevat' en 'voorbeeld van een juist antwoord'. Het 'een juist antwoord bevat' is bepalend voor de toekenning van scorepunten. Het 'voorbeeld van een juist antwoord' is volgens de examenmakers het meest voor de hand liggende antwoord. Als er sprake is van een vakinhoudelijk correcte toepassing van de criteria van 'een juist antwoord bevat', moeten aan antwoorden die afwijken van het voorbeeldantwoord scorepunten worden toegekend.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 1 Het activisme van K-popfans

1 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- een toepassing van een proces over zeer grote afstanden/landsgrenzen uit de omschrijving van het kernconcept globalisering 1
- een uitleg dat in de muziekindustrie van K-pop globalisering te herkennen is, met een toepassing van uitbreiding/intensivering van contacten/afhankelijkheden uit de omschrijving van het kernconcept globalisering 1

Opmerking

Alleen scorepunten toekennen wanneer per toepassing een voorbeeld uit tekst 1 is gebruikt of wanneer bij een van beide toepassingen twee voorbeelden uit tekst 1 zijn gebruikt.

voorbeeld van een juist antwoord:

- Volgens tekst 1 is Korea zijn popmuziek de afgelopen dertig jaar op grote schaal gaan exporteren (r. 1-3), dat wil zeggen dat de ontwikkeling van de muziekindustrie van K-pop heeft plaatsgevonden over landsgrenzen heen 1
- De moderne K-pop nam hedendaagse hiphop-elementen over (r. 8-12), wat een uitbreiding van afhankelijkheden, namelijk van cultuurelementen, over zeer grote afstanden laat zien. Dus is in de ontwikkeling van de muziekindustrie van K-pop globalisering te herkennen 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

2 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- vrijheid van meningsuiting of toegang tot meerdere informatiebronnen/geen monopolie op informatievoorziening 1
- een uitleg dat autonomie van de media samenhangt met vrijheid van meningsuiting of met toegang tot meerdere informatiebronnen/geen monopolie op informatievoorziening, met een toepassing van de gekozen vereiste voor democratie 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Autonomie van de media hangt samen met vrijheid van meningsuiting, wat een vereiste voor democratie is 1
 - Want wanneer de media autonoom zijn, dan is de kans op straf voor / controle op het spreken over politiek in de media klein 1
- of
- Autonomie van de media hangt samen met de toegang tot meerdere informatiebronnen, wat een vereiste voor democratie is 1
 - Want wanneer de media autonoom zijn, dan is de kans op het opleggen van beperkingen in informatievoorziening aan de media klein 1

3 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- een toepassing van de omschrijving van het kernconcept macht en daarover informatie uit tekst 1 1
- een uitleg dat K-popfans macht uitoefenen op de agentschappen van K-popbands omdat zij een affectieve binding met hun idolen hebben, met informatie uit tekst 1 waaruit een affectieve binding blijkt 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- In tekst 1 staat dat K-popfans druk konden uitoefenen op de agentschappen, bijvoorbeeld om hun idolen minder uitputtende schema's voor optredens te geven (r. 28-35). Dat wil zeggen dat de K-popfans de handelingsmogelijkheden van de agentschappen kunnen verkleinen, waaruit de macht van K-popfans over de agentschappen van K-popbands blijkt 1
- Volgens tekst 1 bemoeien K-popfans zich met de carrière van hun idolen uit liefde voor hun idolen (r. 21 en r. 31), waarin de affectieve binding van fans met hun idolen te herkennen is. Dus oefenen K-popfans macht uit op de agentschappen van K-popbands, omdat zij een affectieve binding met hun idolen hebben 1

Vraag	Antwoord	Scores
4	maximumscore 3	
	Een juist antwoord bevat:	
	<ul style="list-style-type: none"> • een kenmerk van pressiegroepen en informatie uit tekst 2 waaruit het gekozen kenmerk blijkt 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • informatie uit tekst 2 om (h)erkennen van problemen/wensen uit het barrièremodel te illustreren 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • een redenering wat K-popfandoms binnen het Amerikaanse politieke systeem kunnen doen, met (h)erkennen van problemen/wensen uit het barrièremodel 	1
	voorbeeld van een juist antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Activistische K-popfandoms richten zich op een specifiek terrein, wat een kenmerk van pressiegroepen is. K-popfandom BTS Army komt bijvoorbeeld op voor de Amerikaanse Black Lives Matter-beweging (r. 1-10) 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Volgens tekst 2 zijn K-popfandoms, zoals BTS Army, effectief in het aanjagen van maatschappelijke veranderingen (r. 71-76) 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Dus kunnen K-popfandoms helpen bij het erkend krijgen van problemen, bijvoorbeeld problemen die zijn aangekaart door de Amerikaanse Black Lives Matter-beweging, binnen het Amerikaanse politieke systeem, wat de eerste drempel uit het barrièremodel is 	1
5	maximumscore 2	
	Een juist antwoord bevat:	
	<ul style="list-style-type: none"> • normatieve identificatie en daarover informatie uit tekst 2 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • een redenering dat normatieve identificatie een reden voor de fans kan zijn om zich aan te sluiten bij een K-popfandom, met een toepassing van normatieve identificatie 	1
	voorbeeld van een juist antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Normatieve identificatie kan een reden voor de fans zijn om zich aan te sluiten bij een K-popfandom. In tekst 2 staat namelijk dat de fans in de K-popfandoms zich geroepen voelen om vanuit een betrokken houding veranderingen van onderaf in gang te zetten (r. 29-33) 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Dus biedt het aansluiten bij een K-popfandom de fans mogelijkheden om eigen opvattingen te volgen en in te brengen in het publieke/politieke domein 	1
	<i>Opmerking</i>	
	<i>Functionele identificatie niet goed rekenen, omdat met de tekst niet beredeneerd kan worden dat functionele identificatie een reden voor fans is om zich aan te sluiten.</i>	

Vraag	Antwoord	Scores
6	maximumscore 2	
	Een juist antwoord bevat:	
	<ul style="list-style-type: none"> • een toepassing van de omschrijving van het kernconcept cultuur en informatie uit tekst 2 over de cultuur van K-popfandoms 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • een uitleg van de politieke socialisatie van nieuwe K-popfans, met een toepassing van de omschrijving van het kernconcept politieke socialisatie en daarover informatie uit tekst 2 	1
	voorbeeld van een juist antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Volgens tekst 2 vormen de waarden van de K-popfandoms de basis voor politieke actie (r. 21-24) / Volgens tekst 2 worden fans van over de hele wereld aangemoedigd zo actief mogelijk te zijn en deel te nemen aan fanprojecten en campagnes (r. 42-47). In de waarden / de normen over politieke participatie is de cultuur van de K-popfandoms te herkennen 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • In tekst 2 staat dat nieuwe fans van de andere fans snel leren hun weg te vinden binnen het fandom dankzij de reeds aanwezige structuren (r. 38-41), oftewel dat de fans de politieke cultuur van het K-popfandom krijgen overgedragen door anderen en dat zij deze snel verwerven. Dus worden nieuwe K-popfans politiek gesocialiseerd in de cultuur van het K-popfandom 	1
7	maximumscore 2	
	Een juist antwoord bevat:	
	<ul style="list-style-type: none"> • een toepassing van de omschrijving van het kernconcept samenwerking en informatie uit tekst 2 waaruit samenwerking in de K-popfandoms blijkt 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • een uitleg dat door de samenwerking in de K-popfandoms de sociale cohesie tussen mensen uit diverse groepen toeneemt, met een toepassing van de omschrijving van het kernconcept sociale cohesie en daarover informatie uit tekst 2 	1
	voorbeeld van een juist antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> • In de K-popfandoms stemmen de fans hun handelen op elkaar af voor een gemeenschappelijk doel, zoals om materiaal te promoten en te vertalen om de muziek en de boodschap van de K-popband te verspreiden (r. 49-53) 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Door die samenwerking ontstaat in de K-popfandoms contact tussen mensen uit diverse groepen, van advocaten tot online zeer actieve tieners, die allemaal bijdragen aan de algehele organisatiestructuur van het K-popfandom (r. 60-68), wat wil zeggen dat het aantal bindingen tussen mensen uit zeer diverse groepen toeneemt. Dus neemt door de samenwerking in de K-popfandoms de sociale cohesie tussen mensen uit diverse groepen toe 	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

8 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- een redenering welke maatschappelijke functie de K-popfandoms vervullen vanuit het functionalisme-paradigma, met een kenmerk van het functionalisme-paradigma 1
- informatie uit tekst 2 waaruit het gekozen kenmerk van het functionalisme-paradigma blijkt 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Vanuit het functionalisme-paradigma kan de maatschappelijke functie van K-popfandoms gezien worden als een sociale stabilisator in het hervinden van maatschappelijk evenwicht 1
- Volgens tekst 2 zorgen K-popfandoms er namelijk voor dat de boodschap, oftewel morele overtuiging, van hun idool grenzen kan overstijgen en mensen met elkaar verbindt (r. 51-56) 1

Opgave 2 Gelijheidssprookje

9 maximumscore 1

Een juist antwoord bevat een uitleg dat in 'de egalitaire Zweden' een stereotype te herkennen is, met een toepassing van een omschrijving van het begrip stereotype en daarover informatie uit tekst 3.

voorbeeld van een juist antwoord:

Tekst 3 beschrijft Zweden als het land van seksegelijkheid waarin vaders achter de kinderwagen lopen (r. 4-5)/Volgens Bengtsson bestaat er over de Zweden een beeld van oer-gelijkheid (r. 23-25). Dat wil zeggen dat de egalitaire Zweden een vaststaand beeld over een groep mensen is, oftewel een stereotype van de Zweden.

10 maximumscore 1

Een juist antwoord bevat een uitleg dat dit stereotype van Zweden ideologisch is, met een toepassing van de omschrijving van het kernconcept ideologie en daarover informatie uit tekst 3.

voorbeeld van een juist antwoord:

Volgens tekst 3 gaat dit stereotype over egalitarisme. Egalitarisme is een samenhangend geheel van beginselen en denkbeelden, zoals seksegelijkheid en een uitgebreid sociaal vangnet (r. 1-12), dat uitmondt in een idee over de meest wenselijke maatschappelijke verhoudingen, namelijk gelijke verhoudingen. Dus is het stereotype van de Zweden ideologisch.

Vraag	Antwoord	Scores
11	<p>maximumscore 4</p> <p>Een juist antwoord bevat:</p> <p>a</p> <ul style="list-style-type: none"> • een toepassing van de omschrijving van het kernconcept identiteit en informatie uit tekst 3 waaruit de Zweedse identiteit blijkt 1 • een uitleg vanuit de nationalistische benadering dat het egalitarisme onderdeel uitmaakt van de Zweedse identiteit, met een kenmerk van nationalistische benadering en daarover informatie uit tekst 3 1 <p>b</p> <ul style="list-style-type: none"> • informatie uit tekst 3 waaruit een kenmerk van de modernistische benadering blijkt 1 • een uitleg dat in de kritiek van Bengtsson de modernistische benadering te herkennen is, met het gekozen kenmerk van de modernistische benadering 1 	
	<p>voorbeeld van een juist antwoord:</p> <p>a</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het egalitarisme is een onderdeel van het nationale zelfbeeld waarmee Zweden zich van de rest van Europa onderscheidt (r. 60-63). Dat wil zeggen dat het egalitarisme deel uitmaakt van het beeld dat Zweden uitdraagt en als kenmerkend en blijvend beschouwt, oftewel van de Zweedse identiteit 1 • Volgens tekst 3 kan Zweden gezien worden als het gelijkste land ter wereld vanuit een romantisch idee over de nationale oorsprong (r. 54-60). Volgens deze benadering heeft deze nationale identiteit zich organisch in de loop van eeuwen ontwikkeld, wat een kenmerk is van de nationalistische benadering 1 <p>b</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bengtsson heeft kritiek op de nationalistische benadering. Volgens Bengtsson is egalitarisme namelijk door de socialisten ingezet als Zweedse identiteit om het volk ervan te overtuigen dat hun standpunten niet vreemd of beangstigend waren (r. 70-77) 1 • Dat wil zeggen dat volgens Bengtsson de socialisten de politieke strategie hadden om de bevolking te overtuigen dat egalitarisme onderdeel is van de Zweedse nationale identiteit, waarin de modernistische benadering van de ontwikkeling van de nationale identiteit te herkennen is 1 	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

12 maximumscore 3

Een juist antwoord bevat:

- informatie uit tekst 3 waaruit een kenmerk van het conflict-paradigma blijkt 1
- een toepassing van het gekozen kenmerk van het conflict-paradigma 1
- een uitleg dat in Bengtssons beschrijving van democratisering in Zweden het conflict-paradigma te herkennen is, met een toepassing van de omschrijving van het kernconcept democratisering en daarover informatie uit tekst 3 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Volgens Bengtsson groeide in Zweden in het begin van de twintigste eeuw een coalitie van tegenstanders tegen het oude regime uit tot een massale arbeidersbeweging en de sociaaldemocratische arbeiderspartij. De arbeiderspartij heeft de oude garde aan de kant gezet en een systeem van herverdeling ontwikkeld (r. 38-52) 1
- Volgens het conflict-paradigma wil dat zeggen dat het maatschappelijke conflict tussen het oude regime en zijn tegenstanders tot maatschappelijke verandering heeft geleid, namelijk een nieuw systeem van herverdeling 1
- Deze maatschappelijke verandering kwam tot stand toen het algemeen kiesrecht was ingevoerd (r. 45-46) / gaat over de herverdeling van onder meer politieke inspraak (r. 52-54), waardoor degenen met minder macht, namelijk de arbeiders, een grotere inspraak en medezeggenschap kregen, wat democratisering is. Dus is in Bengtssons beschrijving van de democratisering in Zweden het conflict-paradigma te herkennen 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

13 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- een toepassing van 'complex van waarden'/'geformaliseerde regels' uit de omschrijving van het kernconcept institutionalisering 1
- een uitleg dat in Berggren en Trägårdhs beschrijving van de Zweedse verzorgingsstaat institutionalisering te herkennen is, met een toepassing van 'vastleggen in standaardgedrag patronen'/het reguleren van gedrag van mensen en hun onderlinge relaties' uit de omschrijving van het kernconcept institutionalisering 1

voorbeeld van een juist antwoord:

Volgens Berggren en Trägårdh zijn de belangrijkste waarden in Zweden, namelijk zelfredzaamheid en onafhankelijkheid (r. 1-5), in de loop van de twintigste eeuw vastgelegd op veel terreinen van de wetgeving, waaronder het familierecht en de realisatie van kinderdagverblijven die de onderlinge relaties tussen echtgenoten reguleren (r. 32-35). Dus is in Berggren en Trägårdhs beschrijving van de Zweedse verzorgingsstaat institutionalisering te herkennen.

Opmerking

Alleen scorepunten toekennen wanneer per toepassing een voorbeeld uit tekst 4 is gebruikt of wanneer bij een van beide toepassingen twee voorbeelden uit tekst 4 zijn gebruikt.

14 maximumscore 1

Een juist antwoord bevat een redenering dat de paradox van verzelfstandiging versus verafhankelijkking te herkennen is in de moderne Zweedse samenleving, met een toepassing van verzelfstandiging en daarover informatie uit tekst 4 en van verafhankelijkking en daarover informatie uit tekst 4.

voorbeeld van een juist antwoord:

Volgens Berggren en Trägårdh wilden de Zweedse burgers zich van de afhankelijkheden van hun directe sociale omgeving bevrijden, bijvoorbeeld kinderen van hun ouders (r. 15-25), waarin verzelfstandiging te herkennen is. Burgers worden tegelijkertijd afhankelijk van het bureaucratische systeem van de staat, zoals van regels voor studentenleningen (r. 32-33), waarin verafhankelijkking te herkennen is. Dus is in de moderne Zweedse samenleving de paradox verzelfstandiging versus verafhankelijkking te herkennen.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

15 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat twee van de volgende polen: kleine machtsafstand of individualistisch of feminien en informatie uit tekst 4 over de Zweedse cultuur waaruit de gekozen pool blijkt (per pool met informatie 1 scorepunt).

voorbeelden van juiste antwoorden (twee van de volgende):

- Uit tekst 4 blijkt dat de Zweedse cultuur (op de dimensie grote versus kleine machtsafstand) geclassificeerd kan worden als een cultuur met een meer kleine machtsafstand. Het bevrijden van de individuele burger van alle vormen van onderdanigheid en afhankelijkheid is namelijk een Zweedse ambitie (r. 17-21).
- Uit tekst 4 blijkt dat de Zweedse cultuur (op de dimensie individualistisch versus collectivistisch) geclassificeerd kan worden als een meer individualistische cultuur. In Zweden zijn namelijk op veel terreinen de verschillende belangen van individuele burgers vastgelegd in wetten en formele regels (r. 29-36).
- Uit tekst 4 blijkt dat de Zweedse cultuur (op de dimensie masculien versus feminien) geclassificeerd kan worden als een meer feminiene cultuur. In Zweden zijn vrouwen namelijk niet afhankelijk zijn van hun echtgenoten (r. 23-24) / hoeven vrouwen niet thuis te blijven voor de kinderen vanwege de realisatie van kinderdagverblijven (r. 33-34).

per juist antwoord

1

16 maximumscore 1

Een juist antwoord bevat een beschrijving van een verandering van de inkomensongelijkheid in de jaren tachtig van de twintigste eeuw ten opzichte van het begin van de twintigste eeuw en daarover informatie uit figuur 1.

voorbeeld van een juist antwoord:

Volgens figuur 1 is de inkomensongelijkheid voor de landen in West-Europa rond de jaren tachtig van de twintigste eeuw op het laagste punt, dus is de ongelijkheid in die jaren verminderd ten opzichte van het begin van de twintigste eeuw.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

17 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- een mogelijk verklarende factor van de afgenomen ongelijkheid in de jaren tachtig van de twintigste eeuw in West-Europa, zoals: de toename van hoger opgeleiden en de gegroeide verzorgingsstaat 1
- een verklaring van de veranderde ongelijkheid in de jaren tachtig van de twintigste eeuw in West-Europa ten opzichte van het begin van de twintigste eeuw, met een toepassing van de gekozen factor 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Een toename van hoger opgeleiden is een factor die de lage mate van ongelijkheid in de jaren tachtig van de twintigste eeuw in de West-Europese landen kan verklaren 1
- Ten opzichte van het begin van de twintigste eeuw zijn in West-Europa in de jaren tachtig van de twintigste eeuw de mogelijkheden om een hogere opleiding te volgen sterk toegenomen. Met een hoger opleidingsniveau krijgen meer mensen een hoger inkomen en wordt het verschil met de topinkomens kleiner, wat de vermindering van inkomensgelijkheid in de jaren tachtig van de twintigste eeuw ten opzichte van het begin van de twintigste eeuw kan verklaren 1

18 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- informatie uit figuur 2 over Zweden en een ander Europees land om sociale ongelijkheid te illustreren 1
- een uitleg dat in figuur 2 sociale ongelijkheid tussen Europese landen te herkennen is, met een toepassing van het kernconcept sociale ongelijkheid 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Uit figuur 2 is af te lezen dat in Zweden een relatief zeer klein deel van de bevolking in meervoudige armoede leeft en dat in Griekenland een relatief groot deel van de bevolking in meervoudige armoede leeft 1
- Het behoren tot de bevolking van het ene of het andere Europese land kan dus gevolgen hebben voor de verdeling van schaarse en hooggewaardeerde zaken, zoals inkomen en gezondheid 1

19 maximumscore 1

Een juist antwoord bevat een toetsbare hypothese over meervoudige armoede en de geografische ligging van Europese landen, die met gegevens uit figuur 2 te toetsen is.

voorbeeld van een juist antwoord:

Hoe noordwestelijker/noordelijker het Europese land ligt, des te minder meervoudige armoede er in het Europese land is.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 3 De Big Data Paradox

20 maximumscore 1

1, 2 en 4

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen als alle drie de nummers juist zijn.

21 maximumscore 3

Een juist antwoord bevat:

- een uitleg dat het gebruik van Big Data de betrouwbaarheid van statistisch onderzoek kan vergroten, met een toepassing van de mate waarin de meting onafhankelijk is van toeval/vrij van willekeurige meetfouten uit de omschrijving van de eis betrouwbaarheid 1
- representativiteit of generaliseerbaarheid/externe validiteit en informatie uit tekst 5 om de gekozen eis van onderzoek te illustreren 1
- een uitleg dat volgens statistici de Big Data-onderzoeken naar de vaccinatiebereidheid van Amerikanen niet voldoen aan de eis van representativiteit of generaliseerbaarheid/externe validiteit, met een toepassing van de gekozen eis van sociaalwetenschappelijk onderzoek 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Het gebruik van Big Data kan de betrouwbaarheid van statistisch onderzoek vergroten, omdat een groter aantal gegevens de invloed van willekeurige meetfouten verkleint 1
 - Volgens statistici voldoen de Big Data-onderzoeken naar de vaccinatiebereidheid van Amerikanen niet aan de eis van representativiteit. In tekst 5 staat namelijk dat Big Data bijvoorbeeld via Facebook komt (r. 31-34). Volgens tekst 5 zijn gebruikers van Facebook vooral wit en hoger opgeleid (r. 43-44) 1
 - Dat wil zeggen dat de mensen in het onderzoek, namelijk de gebruikers van Facebook, geen dwarsdoorsnede vormen van de totale onderzoekspopulatie, namelijk de hele Amerikaanse bevolking 1
- of
- Volgens statistici voldoen de Big Data-onderzoeken naar de vaccinatiebereidheid van Amerikanen niet aan de eis van generaliseerbaarheid. In tekst 5 staat namelijk dat Big Data bijvoorbeeld via Facebook komt (r. 31-34). Volgens tekst 5 zijn gebruikers van Facebook vooral wit en hoger opgeleid (r. 43-44) 1
 - Dat wil zeggen dat de eigenschappen van de mensen in het onderzoek, namelijk van de gebruikers van Facebook, niet overeenkomen met de eigenschappen van de hele populatie, namelijk de hele Amerikaanse bevolking 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

22 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- de subfase politieke agendavorming, beleidsvoorbereiding of beleidsbepaling en informatie uit tekst 5 om de gekozen subfase te illustreren 1
- een uitleg dat Big Data-onderzoeken naar de vaccinatiebereidheid van invloed kunnen zijn op de politieke besluitvorming van de Amerikaanse overheid, met een toepassing van de gekozen subfase van de omzettingfase 1

voorbeelden van juiste antwoorden (een van de volgende):

- Big Data-onderzoeken naar de vaccinatiebereidheid kunnen in de subfase agendavorming van invloed zijn op het politieke besluitvormingsproces van de Amerikaanse overheid. Volgens tekst 5 blijkt namelijk uit de Big Data-onderzoeken dat ruim twee derde van de Amerikanen zijn eerste prik had opgehaald (r. 5-7), waarmee maatschappelijke problemen door corona als oplosbaar kunnen worden gezien. Dit kan voor politici en beleidmakers een reden zijn om versoepeling van coronamaatregelen (r. 42) op de politieke agenda te zetten.
- Big Data-onderzoeken naar de vaccinatiebereidheid kunnen in de subfase beleidsvoorbereiding van invloed zijn op het politieke besluitvormingsproces van de Amerikaanse overheid. Volgens tekst 5 kan de overheid op basis van Big Data-onderzoeken over de coronamaatregelen nadenken (r. 39-42). Dus kan de Amerikaanse overheid de informatie uit de onderzoeken analyseren voor het formuleren van adviezen over het te voeren beleid.
- Big Data-onderzoeken naar de vaccinatiebereidheid kunnen in de subfase beleidsbepaling van invloed zijn op het politieke besluitvormingsproces van de Amerikaanse overheid. Als de Amerikaanse overheid op basis van Big Data-onderzoeken de coronamaatregelen versoepelt (r. 42), wil dat namelijk zeggen dat de Amerikaanse overheid een beslissing neemt over het te voeren beleid.

Opgave 4 Visserijconflict

23 maximumscore 4

Een juist antwoord bevat:

- politieke (of militaire) machtsbron en informatie uit tekst 6 waaruit deze machtsbron van Jersey/Frankrijk blijkt 1
- economische machtsbron en informatie uit tekst 6 waaruit deze machtsbron van Frankrijk/Jersey blijkt 1
- informatie uit tekst 6 waaruit conflict tussen Jersey en Frankrijk blijkt 1
- een uitleg dat Jersey en Frankrijk een conflict over visserij hebben, met een toepassing van de omschrijving van het kernconcept conflict 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- In tekst 6 staat dat Jersey wel of niet visvergunningen kan verlenen aan Frankrijk (r. 6-9). De visvergunningen zijn een politieke machtsbron van Jersey 1
- Volgens tekst 6 dreigt Frankrijk Jersey zonder stroom te zetten (r. 53-54). Elektriciteit is een economische machtsbron van Frankrijk 1
- In tekst 6 staat dat Jersey, volgens Frankrijk, dwarsligt over visvergunningen (r. 48-49) en dat de Franse vissers, volgens Jersey, moeten voldoen aan nieuwe voorwaarden (r. 72-74) 1
- Dat wil zeggen dat Jersey en Frankrijk elkaar tegenwerken door (te dreigen) hun machtsbron in te zetten om de eigen doelen te bereiken, namelijk voor Frankrijk dat er visvergunningen worden afgegeven aan de Franse vissers en voor Jersey dat de Franse vissers voldoen aan de nieuwe voorwaarden. Dus hebben Jersey en Frankrijk een conflict over visserij 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

24 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat een redenering op welke twee manieren de Franse vissers gerepresenteerd zullen zijn in het gesprek met de regering van Jersey, met een toepassing van de omschrijving van het kernconcept representatie en daarover informatie uit tekst 6 en een toepassing van de omschrijving van het kernconcept representativiteit en daarover informatie uit tekst 6 (per kernconcept een redenering met toepassing en informatie 1 scorepunt).

voorbeeld van een juist antwoord:

- In het gesprek met de regering van Jersey vertegenwoordigt Lehuby van het comité van Normandische vissers (r. 79-81) door namens de Franse vissers in het conflict op te treden, wat representatie is. Dus zullen de Franse vissers met de persoon Lehuby gerepresenteerd zijn in het gesprek met de regering van Jersey 1
- Lehuby zal in het gesprek met de regering van Jersey standpunten hebben ingebracht, zoals het standpunt dat er spoedig een oplossing moet komen voor de Franse vissers (r. 82-85), die in grote mate overeenkomen met de standpunten van de Franse vissers in het visserijconflict, wat representativiteit is. Dus zullen de Franse vissers ook met hun standpunten gerepresenteerd zijn in het gesprek met de regering van Jersey 1

25 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- een uitleg van de beperkte interne soevereiniteit van Jersey aan de hand van het visserijconflict, met een kenmerk van interne soevereiniteit en daarover informatie uit tekst 6 1
- een uitleg van de beperkte externe soevereiniteit van Jersey aan de hand van het visserijconflict, met een kenmerk van externe soevereiniteit en daarover informatie uit tekst 6 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- In tekst 6 staat dat in het kader van de Brexit de wateren rond Jersey onder de visserijafspraken tussen de EU en het VK vallen (r. 64-68). Dat wil zeggen dat Jersey niet geheel zelfstandig binnen het eigen grondgebied/territorium regeert. Dus is de interne soevereiniteit van Jersey beperkt door internationale afspraken 1
- In tekst 6 staat dat Jersey geen deel uitmaakt van het Verenigd Koninkrijk, maar dat de belangen van Jersey door London worden behartigd (r. 62-64). Zo stuurde het Verenigd Koninkrijk twee marineschepen om Jersey bij te staan in het visserijconflict met Frankrijk (r. 9-11). Dat wil zeggen dat het staatsgezag van Jersey militair gezien ondergeschikt is aan het gezag van het Verenigd Koninkrijk. Dus is de externe soevereiniteit van Jersey beperkt door de militaire afhankelijkheid van het Verenigd Koninkrijk 1

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per examinator in de applicatie Wolf. Cito gebruikt deze gegevens voor de analyse van de examens. Om de gegevens voor dit doel met Cito uit te wisselen dient u ze uiterlijk op 1 juni te accorderen.

Ook na 1 juni kunt u nog tot en met 13 juni gegevens voor Cito accorderen. Deze gegevens worden niet meer meegenomen in de hierboven genoemde analyses, maar worden wel meegenomen bij het genereren van de groepsrapportage.

Na accordering voor Cito kunt u in Wolf de gegevens nog wijzigen om ze vervolgens vrij te geven voor het overleg met de externe corrector. Deze optie is relevant als u Wolf ook gebruikt voor uitwisseling van de gegevens met de externe corrector.

tweede tijdvak

Ook in het tweede tijdvak wordt de normering mede gebaseerd op door kandidaten behaalde scores. Wissel te zijner tijd ook voor al uw tweede-tijdvak-kandidaten de scores uit met Cito via Wolf. Dit geldt **niet** voor de aangewezen vakken.

6 Bronvermeldingen

- tekst 1 Saaeji, CedarBough. (2020). The K-pop revolution and what it means for American politics. The Washington Post. Geraadpleegd: <https://www.washingtonpost.com/outlook/2020/06/24/what-is-k-pop-how-did-its-fans-humiliate-president-trump/>
- tekst 2 Madden, E. (June 2020). The BTS Army and the Transformative Power of Fandom As Activism. Geraadpleegd: <https://www.theringer.com/music/2020/6/11/21287283/bts-army-black-lives-matter-fandom-activism>
- tekst 3 Anne Grietje Franssen, Een echt gelijkheidsparadijs is Zweden nooit geweest, Trouw, 21 november 2020
- tekst 4 Hendrik Berggren & Lars Trägårdh. (Winter 2010). Pippi Longstocking: The autonomous child and the moral of logic of the Swedish welfare state. In: Swedish Modernism: Architecture, consumption and the welfare state / [ed] Helena Mattsson, Sven-Olov Wallenstein, London: Black Dog Publishing, 2010, 1, p. 50-65
- figuur 1 Stichting Cito – World Inequality Database – 2022
- figuur 2 Stichting Cito, 2022 – Eurostat (2021). Improving the understanding of poverty and social exclusion in Europe, Luxembourg: Publications Office of the European Union, p: 283
- tekst 5 Joep Engels, VS maakten klassieke fout bij te hoge schatting van gevaccineerden, Trouw, 10 december 2021
- tekst 6 Michel Kerres en Gert Van Langendonck, Bij Jersey dreigde even een Brits-Franse zeeslag, NRC, 7 mei 2021